

Nr. 3(91)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2019. gada 4. marts

PIESKĀRIENI UN GARĪGĀ ATTĪSTĪBA

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Skaistākais laiks ir tad, kad pasaule mostas no ziemas sasaluma. Tad arī cilvēki kļūst maigāki, smaidīgāki un atbrīvotāki.

Arī februārī nevarējām sūdzēties par atvērtiem un ieinteresētiem cilvēkiem, kas apmeklēja mūsu bibliotēkas sarūpētās izstādes un pasākumus.

Nesen noslēdzās Marijas Kožarinas universālā izstāde «Pieskāriens» ar taktilemi eksponātiem plaknē un trijās dimensijās. Lielu interesi izraisīja tieši 3D maketi. Apmeklētāji dalījās savos piedzīvojumos, apmeklējot televīzijas torni, Sv. Pētera baznīcu un Zinātņu akadēmiju, kad bijusi iespēja apskatīt Rīgas panorāmu. Arī Gaismas pilī daudzi bija paviesojušies un baudījuši skatu uz Rīgu no putna lidojuma, taču tagad viņi novērtēja iespēju iepazīties ar ēkas fasādes veidolu. Arī par *Swedbank* ēku izstādes apmeklētāji bija zinājuši, bet tagad izpētīja kā tā izskatās. Pārsteidzošākais bija tas, ka bija apmeklētāji, kuri neko nezināja par Vanšu tiltu, tāpēc izstādē izrādīja interesi par tā vantīm un automašīnu kustību tam pāri.

Izskanēja dažādi vērtējumi par izstādē apskatāmajiem objektiem: vieni uzskatīja, ka arī 3D modeļi nespēj dot vizuālo priekšstatu par ēkām, kur nu vēl plaknē atspogu-

lotie, taču citi apgalvoja, ka telpiskais atveidojums tik lielām būvēm kā, piemēram, Lielā Ģilde dod priekšstatu par tekstos aprakstītā nama veidolu.

Februāris daļēji iezīmējās Margaritas Stārastes pasakainajās krāsās. Par viņas daiļradi tika runāts gan «Lasītāju klubīnā», gan izstādē «Zili brīnumi, zaļā dārzā», gan arī dokumentālajā filmā, pēc kuras noskatīšanās izvērtās diskusija par kara laikā nozaudētām M. Stārastes gleznām. Pašai gleznotājai bija palikusi tikai viena no viņas pirmajām gleznām.

Ne mazāk gaišas un emocionālas sajūtas raisīja divas tikšanās bibliotēkā.

Viena no tām bija tikšanās ar folkloras un tradīciju pētnieci Guntu Sauli. Sanākušie ne tikai uzmanīgi klausījās Guntas stāstījumā, bet arī labprāt pievienojās kopīgā dziesmu dziedāšanā, kas iedvesmoja un relaksēja.

Otra tikšanās bija ar fitoterapeiti un ājurvēdas pārtikas tehnoloģi Natāliju Provornaju. Šoreiz lekcijas tēma — «Garšvielu burvība dzērienos, uzkodās un pamatēdienos».

Savukārt martā gaidiet jauno bibliotēkas izdevumu «Gaismā», kurā būs apkopota informācija par Latvijas Neredzīgo bibliotēkā pieejamajiem grāmatu jaunumiem. To sastādīs Krājuma komplektēšanas nodaļas bibliotekāre Beāte Vītola.

MARTA SIEVIŠĶĪBA UN VARONĪBA

Dinija Bite

LAN bibliotekāre

Marts ir pirmais pavasara mēnesis. Tas ir gadalaiks, kuru visi ļoti gaida. Pirmās pavasara pazīmes varam ieraudzīt jau februārī, kad mazliet siltāk uzspīd saulīte. Sāk kust ledus un sākam sadzirdēt skaistās putnu dziesmas.

Lai iesāktu šo burvīgo mēnesi, bibliotēkā Rīgā **no 8. līdz 16. martam** būs apskatāma literārā un informatīvā **izstāde «Sievietes literatūrā»**. Šī izstāde būs par godu sievietēm, kuras literatūrā ieņēmušas nozīmīgu lomu. Par sievietēm/ meitenēm, kas iedvesmo, motivē, māca.

Izstādes mērķis ir parādīt cik sievietes ir stipras un spējīgas uz visu, neskatoties ne uz ko. Tajā būs attēlotas dažādas sievietes un jaunas meitenes kā, piemēram, Hermione no «Harija Potera» un Elizabete Beneta no «Lepnums un aizspriedumi». Bet tas nebūs viss.

Pirmdien un otrdien, **11. un 12. martā**, ik pa divām stundām tiks rādīta **komēdija «Dāvana vientuļai sievietei»**. Kā saka: smieklī ir labākās zāles. Pirmā seansa sākums plkst. 12.00.

Marta beigās, **no 18. līdz 29. martam**, bibliotēkas lasītavā būs izveidota **izstāde «Caur ērkšķiem uz zvaigznēm»** («*Per aspera ad astra*» — *latīņu val.*). Izstāde veidota par godu Triju Zvaigžņu ordeņa 95 gadu jubilejai, kas tiek atzīmēta 24. martā.

Izstādē būs iespējams tuvāk uzzināt par dažādām ordeņu pakāpēm, kā arī to laureātiem. Mēs vēlamies godināt tos cilvēkus, kas ir darbojušies savas tēvijas labā, ieskaitot mūsu pašu redaktoru Ivaru Ozoliņu, kurš 2018. gadā saņēma Triju Zvaigžņu ordeni un tika iecelts par Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku.

Izstādei klāt būs materiāli, kurus varēs ņemt mājās un vairāk uzzināt par Ordeņa vēsturi un tā laureātiem.

UN TAD VIŅI DZĪVOJA LAIMĪGI...

Herma Cīrule

BRN maketētāja

Pie lasītājiem nonākusi Braila rakstā reproducētā Daces Rukšānes grāmata «Latviskais laimes kods» (3 sējumos), ko viņa veltījusi Latvijas simtgadei. Autore veikusi pētījumus, intervējusi dažādus cilvēkus. Grāmatā apskatīti sešdesmit dažādi latviešu dzīves mirkļi, kas viņu dara laimīgu un tā ir tikai kāda daļa.

Reiz, daudzus gadus atpakaļ, kad es, stāstot pasaku savam mazajam mazdēlam, to nobeidzu ar tradicionālajiem vārdiem

«Un tad viņi dzīvoja ilgi un laimīgi», viņš uzdeva man ļoti dziļu jautājumu: «Ome, kā ir, kad cilvēki dzīvo laimīgi?» Jā, kā ir? Vai ir viena tāda pamatīga laime? Vai šo jēdzienu ir iespējams noformulēt? Esmu laimīgs, ja ir veselība, darbs, stipra ģimene, labas attiecības. Piekritu. Vai slava, bagātība un vara tevi dara laimīgu? Tu vari peldēties naudā, bet, ja tavā dzīvē neienāks miers, diez vai tu būsi laimīgs. Vai mūsu dzīvi nedara laimīgu arī tās mazās, reizēm varbūt nejausās laimītes?

Citējot rakstnieci: «Uz vecumu, kā smejies, laimes brīži aug augumā — izrādās, ka

laimīgs cilvēks var būt arī tad, kad viņam nav migrēnas lēkmes!»

Man vienmēr licies interesanti ne tikai tas, ko domājam paši par sevi, par dažādu novadu ļaudīm, bet arī, ko par mums domā cittautieši. Un viņi, runājot par Latviju un latviešiem, saka tādas pozitīvas lietas, ka gribas saslieties un izriest krūtis. It kā senam zelta gredzenam noberztu sūbējumu un tas spoži iemirdzētos.

Runājot par lietām, kas latvieti dara laimīgu, gribas sargrupēt — kultūra, sports, lauki, daba un viss, kas ar to saistīts, izklaides, svētki.

Es, protams, nelēkšu ar izpletņiem un nēcelsos debesīs ar gaisa balonu, kaut ticu, ka sajūta ir fantastiska. Manai augstuma sajūtai pietiks ar ķebli. Manai laimei nevajag daudz cilvēku un kuplas pulcēšanās. Bet, ja kādam ir citādi, kāpēc gan ne.

Izteiktas vīru nodarbes (ir arī izņēmumi): medības, makšķerēšana, bļitkošana. Vīriem tas ir asinīs kopš senseniem laikiem, bet nu šai nodarbei pievērsies arī daļais dzimums. Bļitkotāji manās acīs ir tāda īpaša apbrīnas vērtā tauta — pienācis pavasaris, ledus gandrīz jau izkusis, bet viņš tur sēž. Ticībā sēž — uz nekā. Mana meita tā arī viņus dēvē — par ticīgajiem. Makšķerniekam prieku sagādās ne tikai nozvejotā zivs. Vienlaicīgi tā ir dabas baudīšana — miers, klusums, ūdeņu čala.

Daba, lauki, zeme un viss, kas ar to saistīts. Autore min, ka Latvija ir viena no zaļākajām valstīm pasaulē. Un ne man vienai brēkt gribas nebalsī, kad naudas dēļ tiek nocirsti meži, nestādot jaunus kokus vietā. Kad vienā dienā stādīti kociņi, otrā — jau visi kā viens nolauzti. Manuprāt, vienaldzība pret laukiem ir latviskās identitātes iznīcināšana, jo latvietis pamatā tomēr nāk no laukiem.

Tuvojoties pavasarim, daudzi latvieši meklē rīkus bērzu un kļavu tecināšanai (par ko cittautieši var tikai pabrīnīties) un pēc

tam neatstāj brūci kokā, bet cieši aizdara, lai koks neiet bojā. Sulas pildītas pudelēs un ar dažādām piedevām liktas pagrabā, kur nedaudz ieskābst, aukstas un spirdziņošas ir pašā laikā kartupeļu stādīšanas reizē, kad radu pulciņš ieradies talkā un saule izkarsējusi pēdējos spēkus.

Jā, par šīm talkām, braukšanu uz laukiem... Ar siltumu sirdī atceros kartupeļu stādīšanas un novākšanas talkas, kas mūs, radus, vienoja. Toreiz likās — grūti, mugura sāp..., nav jau pastaiga pa pļavu. Tagad, kad esam atsvešinājušies cits no cita un radus satiec no vienām bērēm līdz citām, tā visa tik ļoti pietrūkst.

Gājputni... Tas ir kaut kas tik īpašs. Esmu dzirdējusi stāstus (un arī šajā grāmatā tas pieminēts) par to, kā gājputni gatavojas rudenos lidojumam uz siltajām zemēm. Apbrīnojami. Es tikai zinu tās smeldzīgās sajūtas, kad dzērvju kāsis žēli kā atvadoties kliegdam lido pāri dodoties tālajā ceļā. Un pavasarī, kad viņi atgriežas, prieks ir tik liels, ka ķermenis šķiet par mazu, lai šis prieks tajā satilptu.

Darbs... Autore raksturo latviešus kā čaklu un darbaspējīgu tautu. Man jau atkal un atkal pieminot darbu, «velk» uz lauku un dārzu pusi, kaut jebkurš darbs var sagādāt baudu. Un, domāju, ka darbs patiešām latvieti dara laimīgu. Latvieša laimei ir sviestu aromāts.

Grāmatas autore min, ka esot tāds teiciens, ka «mēs atpūšamies strādājot». Domāju, ka daudzi latvieši tam piekritīs.

Vēl šai pašai tēmai gribas pievienot autores pieminētos «zaļos pirkstiņus». Daudziem latviešiem februārī vai martā prāts kļūst tāds kā nemierīgs un tiek vilktas ārā zirnekļu tīkliem apvītās kastītes, bēta zeme, sagatavojot stādu audzēšanai. Un tad sēklu veikals, kad prāts, šķiet, aptumšojies. Tu rauj ārā maku un, vērsoties pie pārdevēja, baksti krāsaino paciņu virzienā — «man šito un šito, un šito...». Kur grūdis,

zemes tā pamaz? Eh, gan jau kaut kur...
Lūk, to sauc par azartu!

Un, kad jau saulīte tiktāl iesilusi, ka var iegremdēt rokas zemē, sajūst tās īpašo smaržu — kas tā par sajūtu! Darbs dārzā dod mieru. Rušīnoties pa dobīti, klausoties putnu dziesmās, sajūtot saulītes maigo pieskārienu, pārņem tāda īsta laimes sajūta. Ar mīlestību kā bērnu apčubini katru stādīņu. Katru kaitēkli esi gatavs noslaktēt kā šķiras ienaidnieku. Strādājot dārzā, visu dzīvi var pārdomāt.

Tēju, dažādu zāliņu vākšana. Vēl viena lieta, ko cittautieši uztvertu ar aizdomām. Sak, tas latvietis vienmēr bijis tāds kā drusku pagāniskis

Runājot par laukiem, nevar neminēt ogošanu un sēņošanu, pārtikas krājumu gatavošanu ziemai. Ir cilvēki, kam ogošana liekas tāda piņķerīga un garlaicīga padarīšana, taču, kad ar pilniem ļočiem dodies mājās... Sajūta laba. Un tad mājās ar pienu un cukuru... Un ziemu pie pankūkām. Veikalā tādu nenopirksi, tur viss ar «E-». Un tā labā noguruma sajūta, kad liekas, ka gulta tevi iesūc un pievelk kā magnēts un kad tu jau laidies miegā, tev pāri plūst nepārskatāmi melleņu lauki ar tik lielām ogām, kādas var tikai nosapņot.

Toties sēņošanā ir adrenalīns. Kilometriem vari jozt cauri un pāri visiem brikšņiem un sakritušiem kokiem. Nekas nav par grūtu. Ne vairs kauli sāp, ne no čūskām bail. Tas dod tādu enerģiju un sparū, uzmundrina, ka nav nemaz uz aptieku pēc

zālēm jāiet, lai kaut ko tādu panāktu. Ieraugot baraviku, vēl un vēl vienu, atskan tāds brēciens, ka tuvinieki satrūkušies skrien skatīties — slikti palika vai čūska iekoda? Un tad vēl piemetas tā latviskā skaudība — re, kur konkurents pa mežu ar spainīti un dūcīti vazājas. Žigli jānolasa pa priekšu, cik acs var saredzēt. Kārtīgs sēņotājs citam savu sēņu vietu neatklās — pašam nebūs. Un tad tu ar lepnumu godos (nav jau ikdienišķa manta) liec galdā mazās maigi iemarinētās baraviciņas. Dievu ēdiens.

Tad sākas lielie konservēšanas darbi — tie reizēm ievelkas stipri naktī, spēka vairs īsti nav, taču, kad tu pagrabā skaties uz tādām skaisti sarindotām burciņām, sirds tā kā notrīs laimē un gandarījumā.

Vēl viena lieta, ko cittautieši nekad nav varējuši saprast ir kapu svētki. Cauri gadsimtiem. Autore min, ka kapu svētki Latvijā svinēti jau pirms kristietības. Kapuvietas ir kā tādi miniatūri daiļdārzi. Ir soliņi, kur var apsēsties, klusumā pārdomāt dzīves jēgu, mācīties atšķirt svarīgo no mazsvarīgā un pabūt sarunās ar mīļajiem aizgājušajiem. Tad rodas sajūta, ka tepat jau vien viņi ir — nekur tālu nav aizgājuši.

Ciemošanās, mielošanās. Latvietis mīl ciemoties un ēst labi un daudz. Ar smalkmanību nebūs līdzēts. Tāds pamatīgs lauku vīrs, ar kanapē maizītēm arklu nepavilks.

(Turpinājums nākamajā numurā)

BAZŪNE

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīze**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā Jaunieguvumi

Tālrunis: 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.